

- М.: Речь, 2003. 256 с. ISBN 5-92G8-0163-X
9. ЛЕБЕДЕВА, Л.; НИКОНОРОВА, Ю.; ТАРАКАНОВА, Н. *Энциклопедия признаков и интерпретаций в проективном рисовании и арт – терапии*. С.– П.: Речь, 2006. 336 с. ISBN 5-9268-0512-0
10. ТЕЙЛОР, К. *Психологические тесты и упражнения для детей*. М.: Апрель – Пресс, 2005. 216 с. ISBN 5-89939-133-2

PARTICULARITĂȚI ALE ELEMENTELOR TRADIȚIONALE ÎN DESIGNUL VESTIMENTAR MODERN

PARTICULARITIES OF TRADITIONAL ELEMENTS IN MODERN FASHION DESIGN

Ina Isac, doctorandă

UPS „Ion Creangă” din Chișinău

Ina Isac, PhD student, UPS „Ion Creangă”,

<https://orcid.org/0000-0002-2129-7320>

Ana Simac, Doctor în Studiul Artelor, conf. univ.,

UPS „Ion Creangă” din Chișinău

Ana Simac, PhD, Associate Professor

SPU “Ion Creanga” from Chisinau

<https://orcid.org/0000-0002-0499-2989>

CZU 687.01+391

Abstract

At present, mankind is attracted to nature and its simplicity. After various industrial experiments, globalization and trials of all kinds – people increasingly need something modest, simple and light. The tendency to return to natural materials and simple shapes is felt. More and more often we return to traditions. The crafts, the traditions and the folklore are updated or they serve as a source of inspiration for current things. The popular ornaments and the traditional chromatic are the immortality and the visiting card of our people. They are the ones who represent us as an entity and a people, symbolizing our origin, life, faith and traditions.

Key-words: design, craft, traditional, value, ornaments, art.

Nu le spune niciodată oamenilor cum să facă lucrurile. Spune-le ce vrei să realizeze și ei te vor surprinde cu ingeniozitatea lor. (George S. Patton)

Evoluția înverșunată a colectivității creative ce se manifestă egocentric pe seama spectatorului și consumatorului, a luat amploare din arte și a pus stăpânire pe cele mai multe dintre meșteșuguri luând forma de design.

La general, toți oamenii sunt designeri. Aproape toate preocupările noastre de rutină sau tot ceea ce facem, este design, deoarece designul este fundamental pentru toate activitățile omenești. Planificarea și modelarea oricărui act către o finalitate dorită și previzibilă constituie procesul designului. Orice încercare de a separa designul și a-l face un lucru în sine este contrară faptului că designul este matricea primară care susține viața. Designul este a compune un poem epic, a realiza o frescă, a picta o capodoperă, a scrie un concert. Designul este aportul conștient și intuitiv de a impune o ordine. Conștientizarea implică intelectualizare, gândire, cercetare și analiză. Prin pătrunderea intuitivă noi aducem la viață impresii, idei și gânduri pe care le-am colecționat fără să știm, la un nivel subconștient, inconștient sau preconștient. [4, p.19]

Un factor considerabil ce influențează designul este intuiția, cu toate că este greu să o definim ca un proces măsurabil. Este anevoios să redăm prin analiză cum lucrează intuiția în design, dar se pot prezenta numeroase exemple din toate sferile științei. Datorită intuiției se conturează impresii, idei și gânduri care s-au adunat la nivel subconștient, inconștient sau preconștient.

Meșteșugarul, artistul și recent – designerul, stăpânește decizii necontrolate datorită diversității de procese și materiale ce le are la dispoziția sa. Designul este unica direcție care se impune mai degrabă pentru satisfacerea nevoilor populației, decât pentru dorințele ei. Deseori se încearcă să se depășească cerințele funcționale și se tinde spre o exprimare mai concisă: precizie și simplitate. Intervenția designerilor trebuie să fie modestă, minimală și sensibilă. Aportul estetic este nimic altceva decât exteriorizarea interiorului designerului. Satisfacția estetică își are originea în această concepere. Iar satisfacerea profundă este atinsă de îmbinarea esteticului cu intelectualul creatorului. În estetică se adăpostește artistul tradițional. Principiul de estetică nu este altceva decât o unealtă din repertoriul designerului, cea care e responsabilă de modelarea formelor și culorilor în entități ce emoționează, plac, satisfac și sunt pline de conținut și încântare. De asemenea, nici pentru măsurarea esteticii nu există unitate de măsură, ea este doar o expresie personală, încărcată de mister, iar aprecierea publicului este cea care îi conferă valoare. Toate produsele artistice sunt doar niște forme de exprimare cu confuzie de libertate și permisivitate, renunțând deseori la disciplină.

După cum se cunoaște deja, designul are un aspect destul de vast, el preinde să includă toți factorii și modulațiile necesare pentru procesul desemnării unei decizii. Desigur, se analizează tendințele existente, se ține cont de activitatea precedentă, totodată depășindu-se continuu prin scenarii de viitor inedite. Conținutul trebuie să oglindească timpurile și condițiile care l-au generat și trebuie să fie în conformitate cu sistemul social în care se desfășoară. Tocmai din acest motiv, orice design este o formă de educație. Designerul se străduie să crească și să educe clientul și evident - agentul care îi vinde produsul. Desigur că designerul este direct responsabil și conștient de aportul său moral și social. El este perceput de masa consumatoare un creator de forme și direcții ale produselor, bineînțeles, protejând mediul de existență. O importanță majoră este să țină cont în egală măsură de analiza trecutului și anticiparea activităților viitoare. În același timp impactul designerului nu trebuie să fie limitat la ceva strict creativ sau strict util, el este cel care reușește să îmbine ambele forme.

Accelerarea schimbărilor tehnologice, incertitudinile, noile și complexe constrângeri din societatea noastră îi forțează pe mulți să simtă și să câștige calea de recâștigare a valorilor pierdute. Legea de design a lui Thomas Greiham ne sesizează asupra ideii că valori importante sunt dirijate de valori contrafăcute ale unor obiecte false.

Majoritatea valorilor asociate sunt universale în cadrul unei culturi și deseori se fundamentalizează pe tradițiile ei. Aceste valori își au rădăcinile în motivațiile inconștiente dintre așteptările spectatorului și forma unui obiect. Aceleași forme, aceleași sunete care aparent sunt fără de conținut, deseori pot fi asociate la fel de majoritatea oamenilor. Designerul este cel care manipulează această relație. El este cel care reușește să umple o formă uzuală cu inovație, eleganță, etichetă, utilitate ș.a.

Deși, deseori unele obiecte sunt inspirate mai mult de capricii particulare, pot dura doar pentru o perioadă scurtă de timp - tendința, încercarea de a transfera niște linii și forme la

modă în obiecte finite. Această acțiune s-a soldat cu activitatea oamenilor de a se goni după obiecte de top. Atunci când omenirea este supusă de persuasiune, reclamă și propagandă –ea acceptă să arunce lucrurile cu mult mai devreme de a fi uzate, renunță la haine odată cu ultimele cerințe ale modei. Datorită faptului că aceste lucruri sunt tratate fără valoare -deseori, aceste acțiuni se pot întoarce împotriva lor.

La moment se resimte o revoltă a consumatorilor împotriva “învechirii artificiale”. După mai multe decenii de goană falsă și risipă, consumatorii caută calitate, valoare durabilă și produse fără zorzoane. Publicul caută să se întoarcă la designul valoros din trecut, la simplitatea formelor.

Omenirea este în permanență în căutarea răspunsului la existența sa complexă și în schimbare permanentă, căutând ordinea în ea. Sunt numeroase sisteme biologice codificate, cărora li se răspunde doar la nivel inconștient sau subconștient. Faptul pentru care ne bucurăm de fenomenele sau lucrurile din natură este simplitatea, eleganța și legitimitatea fundamentală din ele. Aceste modele naturale, fastuase după formă, ordine și frumusețe, nu sunt produse datorită deciziei omului, tocmai de aceea ele depășesc capacitatea noastră de a le defini. În schimb ele servesc drept sursă de inspirație pentru deciziile luate de om. Frumusețea pe care o deslușim în natură se atribuie unor procese pe care nu le putem înțelege. Design – poate fi numit mai degrabă un instrument, unealtă creată de om. Modul de a acționa prin care designul își îndeplinește scopul este funcția sa. Sculptorul american – Horatio Greenough a fost cel care a declarat pentru prima dată în 1937 că “forma urmărește funcția”. Ulterior această frază a fost reformulată de către Frank Lloyd în “forma și funcția sunt una”. În zilele noastre acest lucru denotă faptul că de vreme ce cerințele funcționale sunt satisfăcute, forma le va urma și se va arăta plăcută și ea.

În societatea contemporană, în epoca globalizării și a evoluării vertiginoase a mijloacelor de comunicație, tradițiile naționale încep să se resimtă absente. Astfel sporește interesul de arta populară în mai multe domenii. Se fac prezente elementele tradiționale din nou în mai multe sfere ale vieții, cum ar fi arhitectura, interiorul locuințelor sau vestimentația. Împotriva efectului de globalizare, acest fenomen de reîntoarcere la tradiții sau preluare a elementelor tradiționale reușește să le mențină și să transmită generațiilor viitoare sub formă autentică sau de reproducere.

Folclorul cu toate elementele sale reprezintă bagajul identitar sau genetic a tot ce reprezintă tradiție, obicei, artă populară. Folclorul românesc este milenar, iar forța lui creatoare nu a obosit niciodată să nască tradiții, forme, culori, simboluri. Tradițiile străbune, obiceiurile, portul popular sunt valori ce păstrează poporul statornic. Ampretele ornamentelor și cromaticii tradiționale întâlnim în documente datate din sec. X, dar rădăcinile lor de fapt sunt întâlnite la strămoșii noștri – traci, geți, daci. Putem observa evoluția ornamentelor, stilisticii și cromaticii pe obiectele utilitare (vase, covoare, ștergare ș.a.), obiectele de port sau gravură, arhitectură, pictură murală.

Motivele tradiționale prezente pe toate obiectele utilitare cât și de port formează adevărate opere de artă pe fiecare suprafață descoperită. Impresionează prin colorit, formă, gustul estetic înăscut. Toate aceste elemente sunt încărcate de simboluri profunde și fiecare simbol în parte reprezintă o legendă, o poveste sau o rugăciune. Secole de-a rândul s-au păstrat în majoritate aceleași câmpuri și motive ornamentale, întrebuințate și în zilele noastre.

Aceste elemente reflectă valoarea artistică și unitară a fundalului etnic, oferind trăsături specifice de diferențiere a artei românești.

Motivul solar este deseori întâlnit sub formă realistă sau stilizată – cerc, floarea soarelui, soare. Acest simbol denotă divinitatea, căldura soarelui ce dă viață și belșug, sau despre durata vieții.

Roata la fel este un element des întâlnit, ceea ce reprezintă roata sau circuitul vieții, care se rotește în permanență, în unele cazuri îndeletnicire a meșteșugarilor.

Numeroase motive fitomorfe ce compun regnul vegetal, plante, Frunze, fructe, flori. Cele mai dominante dintre ele se constată motivele florale, aproximativ 2/3. Formele florilor cel mai frecvent sunt generalizate, inspirate de florile de câmp –busuioc, ghiocei, lăcrimioare, clopoței. Trandafirul, laleaua, bujorul, crinul, floarea de măr și cer sunt printre cele mai preferate și des întâlnite motive florale, iar trifoiul se întâlnește mai rar și semnifică norocul.

Întâlnim deseori copacul, ramuri stilizate ce simbolizează viața, reînvierea, trăinicia sau înțelepciunea. Frunzele verzi semnifică prosperitatea, proștețimea. Strugurii sau vița de vie simbolizează belșugul sau îndeletnicirea băștinașilor.

Motivele din forme geometrice – cercuri, pătrate, romburi sau triunghiuri îmbogățesc suprafețele decorate. Triunghiul reprezintă Divinitatea supremă, Sfânta Treime sau armonia. Triunghiul cu vârf ascuțit în sus simbolizează bărbatul, iar cel inversat – femeia.

Liniile în diverse aspecte – încrucișate sau combinate din linii drepte și linii frânte, reprezintă steaua, roata, furca, dinți de lup, suveici, coarne, prescuri, romburi ș.a.

Din perspectivă morfologică, ornamentele sunt geometrice, iar din perspective structurală sunt – simetrice, asimetrice, centrale, periferice, unilaterale, bilaterale, alternante, dese, dispersate.

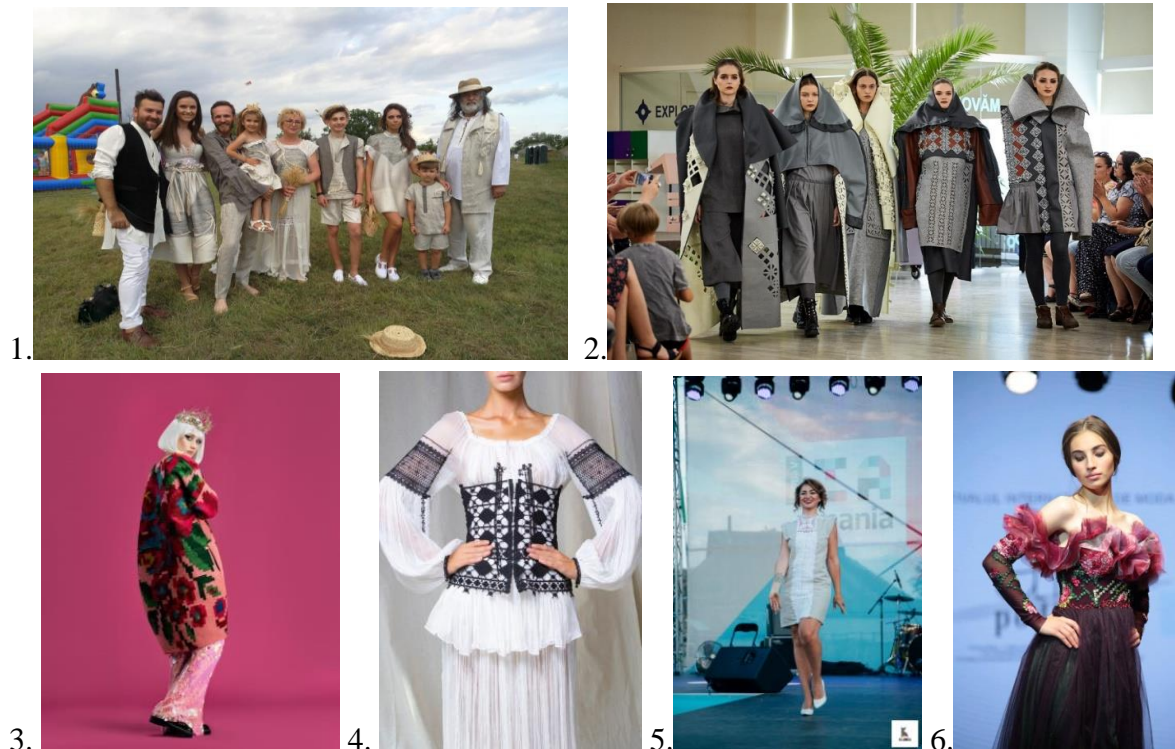
Alt element distinct este cromatică. Culorile întâlnite sunt sobre și cu o manieră de rezervare a gamei cromatice. Chiar și când se folosesc culori aprinse, se face o armonie de nuanțe de o remarcabilă finețe. Albul servea drept bază pentru compoziția ornamentală cromatică, doar rareori acromatică. Se folosea baza albă deoarece era mai accesibilă și economă – firele de pânză obținute natural nu trebuiau vopsite. Totodată conotația albului este una specială – ea reprezentând culoarea întregului, a universului, luminii sau a soarelui.

În același ritm cu cromatică și motivele ornamentale – firul reprezintă și el simbolul vieții sau legătura dintre viață și moarte.

Variatatea motivelor tradiționale cât și a gamei cromatice servesc drept sursă de inspirație pentru mai mulți artiști, pictori, scriitori ș.a. Aceste ornamente sunt pline de valoare, credință și informații codificate în culori și forme – evident că în perioada actuală mai puțin se ține cont de însemnătatea acestor elemente, accentul fiind pus doar pe armonia dintre forme și culori și uneori pe cea sentimentală sau starea care o invocă aceste compoziții ample. Materialele folosite astăzi sunt diferite de cele care se obțineau în gospodărie – inul, bumbacul, lâna sau cânepa. Astăzi mai frecvent se utilizează bumbacul industrial uneori în amestec cu fibre sintetice sau chimice, mătasea naturală cât și cea artificială, voalul sau velurul și lâna - la fel prelucrată cu alte fibre artificiale.

Este îmbucurător faptul că toată această bogăție seculară chiar dacă a fost abandonată câteva secole, revine într-o nouă formă și nu pur și simplu, dar într-o formă destul de solicitată, actuală și interesantă pentru multe țări cu cultură și economie foarte statornică. Aceste indicii remarcante ne demonstrează încă odată cât de bine gândit, echilibrat și

captivant este folclorul nostru. În designul vestimentar modern observăm elemente ale portului popular inspirate în colecțiile lui Yves Saint Laurent, Jean Paul Gaultier, Tom Ford, Oscar de la Renta, Kenzo, Anna Sui, Agatha Ruiz ș.a. Printre designerii din Molova îi remarcăm pe: Valentina Vidrașcu, Alina Bradu, Irina Madan, Any Șagva, Vasile Vozian, Ramuri ș.a.

Imag.1. Designer - Vasile Vozian

Imag.2. Colecție de diplomă UPSC “Ion Creangă” 2019

Imag.3. Brend – Chotronette

Imag.4. Designer - Valentina Vidrascu

Imag.5. Designer - Ina Isac

Imag.6. Concursul “Mândria” 2019

Într-o varietate nesecată de tradiții, meșteșuguri și artă populară toate bogate în elemente decorative, cromatică și simbolică este destul de greu pentru artiști să se limiteze doar la un anumit segment drept sursă de inspirație. Astfel întâlnim în moda modernă elemente preluate din arhitectură, ceramică, sculptură, lemn, arta covoarelor, textile, prelucrarea pieilor cât și însăși măriile sale – costumul popular. Putem să observăm în colecțiile designerilor enumerați atât preluarea formelor de croi simplu, geometric sau laconic cât și unele croiuri sofisticate cu multe linii și reliefe. Cert este că designerii indiferent de croiul pe care îl aleg pentru rezolvarea ținutei vestimentare, fiecare dintre ei caută să pună accentul anume pe decorul ornamentat. În dependență de gustul sau stilul designerului, de tendințele în modă - piesa vestimentară poate fi mai mult sau mai puțin ornamentată. De asemenea spațiul destinat ornamentelor rămâne la gustul și discreția designerului, în permanență simțindu-se tendința de experiment reușit. Se observă și încercări noi de a înlocui fundalul de odinioară – albul cu diverse culori cromatice sau chiar negru. Se încearcă de asemenea și de a combina culori moderne, sofisticate cu cromatica tradițională, naturală. Aportul de valoare și

cunoștințe estetice ale designerilor este remarcabil. Dar cât de reușită este suma acestor experimente rămâne să o aprecieze totuși clientul sau admiratorul.

BIBLIOGRAFIE

1. BUZILA, V., Costumul popular din Republica Moldova. Chișinău: Reclama 2011
2. HUYGHE, R., Dialog cu vizibilul. București: Editura Meridiane, 1981
3. MARDARE, G., Arta covoarelor vechi Românești Basarabene: Magia mesajului simbolic. Chișinău: Cartier 2016
4. PAPANEK, V., Design pentru lumea reală. Ecologie umană și schimbare social. București: Editura Tehnică, 1997
5. STOICA, G., PETRESCU, P., Dicționar de artă populară. București: Editura Enciclopedică, 1997

Surse Web:

6. www.chotronette.com
7. www.facebook.com/klumeaevents/